

Bijlage 2.4. Achtergronden bij de bepaling van de toekomstperspectieven per habitatype

Telkens worden de negatieve en de positieve elementen, die eerder wijzen naar, respectievelijk een ongunstig of een gunstig toekomstperspectief opgesomd en t.o.v. elkaar afgewogen

Kust en zilte habitats

1130 : Estuaria: GUNSTIG

negatief	positief
Hoewel er bedreigingen zijn wegen die niet op tegen de positieve elementen	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 80% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. -Plannen voor uitbreiding en herstelmaatregelen bestaan en deels in uitvoering.

Conclusie: vooral de geplande uitbreidingen en kansen voor herstel maken de toekomstperspectieven gunstig.

1140 : Bij eb droogvallende slikwadden en zandplaten : GUNSTIG

negatief	positief
Hoewel er bedreigingen zijn wegen die niet op tegen de positieve elementen	Niettegenstaande slechts 16% van het habitatype binnen habitatrictlijngebied ligt worden de toekomstperspectieven toch als gunstig beschouwd: het grootste gedeelte van dit habitat bestaat uit laagstrand. Het karakter van " openbaar domein " van het laagstrand biedt momenteel voldoende bescherming voor dit habitatype.

Noot: voor dit habitatype is, omwille van onvoldoende stelselmatige gegevens de habitatkwaliteit globaal gezien "onbekend" en dat kan invloed hebben op zowel de globale staat van instandhouding als de toekomstperspectieven in latere rapportages.

1310 : Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia spp.* en andere zoutminnende soorten : MATIG ONGUNSTIG

negatief	positief
Binnendijks is het natuurlijke habitat op vele plaatsen aan het verdwijnen , mede o.i.v. natuurlijke successie. Ook buitendijks leidt spontane successie tot vermindering van de oppervlakte. Het komt enkel nog in grote oppervlakte voor in het Zwin (afname met evolutie naar 1140 en 1330) en aan de IJzermonding (grote oppervlakte-uitbreiding en waarschijnlijk stabiel).	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 80% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. -Geplande ontpoldering van bvb. de Hedwige- en Prosperpolder (wegens essentieel voor een duurzaam en functioneel estuarium (habitatype 1130) leidt tot een uitbreiding van het buitendijkse subtype van dit habitatype.

Conclusie: voor het buitendijkse subtypen zijn de toekomstperspectieven eerder gunstig (hoewel in zones met lage overstromingsdynamiek spontane successie naar schor optreedt). Voor het binnendijkse subtype en dan zeker in de poldergraslanden zal successie verder leiden tot een gestadige achteruitgang en zijn de toekomstperspectieven eerder ongunstig.

1320 : Schorren met slijkgrasvegetatie (*Spartinion maritimae*) : ZEER ONGUNSTIG

negatief	positief
Herstel naar de oorspronkelijke inheemse vegetatie van klein slijkgras is niet mogelijk .	Goede beschermingsstatus: 100% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied.

Conclusie: niettegenstaande de hoge beschermingsgraad kan het herstel van de oorspronkelijke inheemse vegetatie van klein slijkgras niet nagestreefd worden omdat deze soort uitgestorven is in België en omgeving en enkel vegetaties van de invasieve exoot "Engels slijkgras" stabiel aanwezig blijven. Dit is een nagenoeg globaal Europees verschijnsel zodat dit habitatype in nagenoeg heel Europa in een zeer ongunstige toestand is en zal blijven.

1330 : Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*) : MATIG ONGUNSTIG

negatief	positief
- De binnendijkse locaties staan onder sterke druk (bvb. havenuitbreiding, intensivering in poldergraslanden, ...) zowel naar oppervlakte als naar kwaliteit.	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 80% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. - Uitbreiding gepland voor de buitendijkse gebieden.

Conclusie: voor het buitendijkse subtype zijn de toekomstperspectieven eerder gunstig en dit vooral wegens de te verwachte sterke uitbreidingen. Voor het binnendijkse subtype blijven de bedreigingen,

ondanks de hoge beschermingsgraad, erg hoog en is de situatie eerder ongunstig. Het opmaken van, en het latere uitvoeren van de IHD kan daarbij de toekomstperspectieven zeer gunstig beïnvloeden naar volgende rapportages toe.

Kustduinen

2110 : Embryonale wandelende duinen : **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
-Hoge recreatiedruk beperkt de kansen op oppervlakte-uitbreiding en kwaliteitsverbetering. -Huidige habitatvlekken zijn klein en komen versnipperd, vaak tussen kunstmatige rijshouthagen , langs de kust voor.	-Ongeveer 45% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. - Een aantal beleidsinitiatieven bieden lokaal goede beschermingsmogelijkheden.

Conclusie: Het habitatype heeft een matige beschermingsstatus en de huidige habitatvlekken staan deels onder sterke druk, maar ook deels met goed toekomstperspectief.

2120 : Wandelende duinen op de strandwal met *Ammophila arenaria* (witte duinen) : **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
Herstel hangt in grote mate af van de verstuiwingsdynamiek . In versnipperde duinen is dergelijke dynamiek moeilijk te realiseren : daar is natuurlijke verstuiwing zo goed als uitgesloten.	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 85% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied.

Conclusie: Hoewel de beschermingsstatus goed is, hangt het herstel in hoge mate af van de verstuiwingsdynamiek. In de grotere duincomplexen zijn de toekomstperspectieven eerder gunstig, in de kleinere ongunstig.

2130 : Vastgelegde kustduinen met kruidvegetatie (grijze duinen) : **GUNSTIG**

negatief	positief
Hoewel er bedreigingen zijn wegen die niet op tegen de positieve elementen	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 90 % van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. Totale beschermingsstatus (inclusief SBZ-H): 92%. -Positief resultaat van de beheersmaatregelen .

2150 : Atlantische vastgelegde ontkalkte duinen (*Calluno-Ulicetae*) : **GUNSTIG**

negatief	positief
Hoewel er bedreigingen zijn wegen die niet op tegen de positieve elementen	-Goede beschermingsstatus: 100% van het habitatype EN van de zones voor potentiële uitbreiding ligt binnen habitatrictlijngebied. -Uit kleinschalige plagexperimenten blijkt dat de ontwikkeling van heidevegetatie mogelijk is.

Conclusie: de uitbreidingsmogelijkheden voor dit habitatype zijn beperkt, gezien het geschikte fysische milieu zeer beperkend is. Er is evenwel geen reden om aan te nemen dat de uitbreiding naar de voor het habitatype geschikte locaties niet mogelijk zou zijn. Een negatief aspect blijft de onzekerheid of het toepassen van geschikte beheermaatregelen tot de verhoopte resultaten zal leiden en dit kan naar toekomstige rapportages toe tot een minder gunstig toekomstbeeld leiden.

2160 : Duinen met *Hyppophae rhamnoides* : **GUNSTIG**

negatief	positief
-	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 90% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. -Spontane uitbreiding van dit habitatype. -Het habitatype wordt kwalitatief steeds beter .

2170 : Duinen met *Salix repens ssp. argentea* (*Salicion arenaria*): **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
-Het habitatype komt sterk versnipperd voor, meestal in lijn- en puntvormige habitatvlekken -Wegens het gebonden zijn van de ontwikkeling van kruipwilgstruwelen aan een dynamisch duinsysteem met vorming van vochtige pannen, zijn de slaagkansen voor	-Goede beschermingsstatus: het habitatype ligt voor bijna 100% binnen habitatrictlijngebied. - in de duinbeheerplannen wordt gestreefd naar herstel en kwaliteitsverhoging .

herstel onduidelijk.

Conclusie: ondanks zeer goede beschermingsstatus, leidt de hoge versnipperinggraad en de onduidelijk slaagkansen voor herstel tot matig ongunstig toekomstperspectieven.

2180 : Beboste duinen van het Atlantische, continentale en boreale kustgebied: **GUNSTIG**

negatief	positief
-	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 95% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. - Bedreigingen beperkt. - Spontane ontwikkeling tot dit habitatype.

2190 : Vochtige duinvalleien: **GUNSTIG**

negatief	positief
Hoewel er bedreigingen zijn wegen die niet op tegen de positieve elementen	-Goede beschermingsstatus: het habitatype ligt voor bijna 100% binnen habitatrictlijngebied. -De beheersplannen voorzien een verdere sterke oppervlaktetoeename.

Binnenlandse duinen

2310 : Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*: **ZEER ONGUNSTIG**

negatief	positief
-Het habitatype komt voor in een groot aantal kleinere gebieden waar de nodige dynamiek ontbreekt. -De atmosferische stikstofdepositie voor Vlaanderen bedraagt meer dan 40kg N/ha/j ⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 10-20 (15) kg N/ha/j ⁽²⁾ . Daling traag en onzeker.	Goede beschermingsstatus: ongeveer 91% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied.

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: De zeer goede beschermingsstatus is belangrijk maar niet voldoende om de hoge negatieve drukken volledig te remediëren.

2330 : Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen: **ZEER ONGUNSTIG**

negatief	positief
- De atmosferische stikstofdepositie voor Vlaanderen bedraagt meer dan 40kg N/ha/j ⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 10-20 (10,4) kg N/ha/j ⁽²⁾ . Daling traag en onzeker. - Invasief exotisch mos (Grijs kronkelsteeltje) versnelt de fixatie. -Herstel hangt in grote mate af van het herstel van de verstuiwingsdynamiek. Deze dynamiek is in vele kleine, versnipperde landduinen moeilijk te realiseren. Een natuurlijke verstuiwing is daar zo goed als uitgesloten.	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 75% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. -Oppervlakte uitbreiding blijft mogelijk maar vereist natuurtechnische ingrepen.

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: De goede beschermingsstatus is belangrijk maar niet voldoende om de hoge negatieve drukken volledig te remediëren.

Zoete wateren

3110 : Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten (*Littorelletalia uniflorae*): **ZEER ONGUNSTIG**

negatief	positief
- Geringe omvang van de lokale populaties. -De atmosferische stikstofdepositie ligt boven de kritische last (kritische waarde < 5,8 kg N/ha/j ⁽¹⁾). - Verzuring .	-Goede beschermingsstatus: het habitatype ligt voor 100% binnen habitatrictlijngebied.

<p>-Eutrofiëring. -Zeer beperkte kansen op (her)vestiging van de kenmerkende soorten op nieuwe locaties waardoor uitbreiding op nieuwe locaties erg beperkt lijkt.</p>	
--	--

(1) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: vooral de zeer beperkte kansen op uitbreiding met het feit dat het habitatype slechts op 3 locaties voorkomt (die gelukkig een goede beschermingsstatus hebben) leiden tot een zeer ongunstig toekomstperspectief.

3130 : Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflora* en/of de *Isoëto-Nanojuncetea*: **ZEER ONGUNSTIG**

negatief	positief
<p>-Geringe omvang van de lokale populaties. -De atmosferische stikstofdepositie ligt boven de kritische last (kritische waarde < 5,8 kg N/ha/j ⁽¹⁾) -Verzuring. -Eutrofiëring.</p>	<p>Goede beschermingsstatus: ongeveer 85% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied.</p>

(1) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: De goede beschermingsstatus is belangrijk maar niet voldoende om de hoge negatieve drukken te remediëren. Er zijn bovendien geen aanwijzingen dat deze bedreigingen op korte of zelfs middellange termijn zullen verdwijnen.

3150 : Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition: **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
<p>-slechts 30% van het zekere habitat ligt binnen habitatrictlijngebied. De totale beschermingsstatus ligt iets hoger. - Vele plassen staan onder sterke bedreiging (eutrofiëring op kop) of zijn dermate eutroof en zelfs hypertroof, dat herstel niet vanzelfsprekend is</p>	<p>-Kansen voor uitbreiding en kwaliteitsverbetering plaatselijk bestaande. -Bedreigingen niet voor alle locaties geldig.</p>

Conclusie: de slechte beschermingsstatus en de grote bedreigingen (zonder aanwijzingen dat deze op korte of middellange termijn zullen verdwijnen) worden slechts ten dele gecompenseerd door de positieve elementen.

3160 : Dystrofe natuurlijke poelen en meren (niet aangemeld voor Vlaanderen): **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
<p>-Atmosferische verzurende werking. De atmosferische stikstofdepositie ligt boven de kritische last (kritische waarde < 5,8 kg N/ha/j ⁽¹⁾) - Kleine huidige oppervlakte en gespreid over vele locaties. -Vereist zeer specifieke milieuomstandigheden</p>	<p>-Goede beschermingsstatus: ongeveer 95% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. -Zwakke daling van de atmosferische verzuring wat bij verdere afname kan leiden tot uitbreiding van het habitatype.</p>

(1) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: De hoge beschermingsstatus kan de grote bedreigingen niet zondermeer remediëren, maar vooral de gestadige daling van de atmosferische verzuring leidt tot kansen voor dit habitatype.

3260 : Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitantis* en het *Callitricho-Batrachion*: **ZEER ONGUNSTIG**

negatief	positief
<p>-Slechts 35% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. De totale beschermingsgraad is iets hoger. -Op basis van de ontwikkelingen van de afgelopen 15 jaar wordt een verdere achteruitgang van oppervlakte en kwaliteit verwacht. -Kleine huidige oppervlakte en gespreid over vele locaties.</p>	<p>-Er is potentieel aanwezig voor dit habitat gezien de Europese Kaderrichtlijn Water een verbetering van de waterkwaliteit vooropstelt.</p>

Conclusie: Een slechte beschermingsstatus en grote bedreigingen zonder aanwijzingen dat deze op korte of middellange termijn zullen verdwijnen. Op langere termijn kunnen de perspectieven verbeteren via de Kaderrichtlijn Water

3270 : Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het *Chenopodietum rubri p.p.* en *Bidention p.p.* (niet aangemeld voor Vlaanderen): **GUNSTIG**

negatief	positief
Ongeveer 40% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. De totale beschermingsgraad is iets hoger.	Kansen voor oppervlakte-uitbreiding en voor structuur- en functieverbetering blijken gunstig (Sigma-plan).

Conclusie: Wegens een matige beschermingsstatus kan lokaal een verlies aan habitat optreden. Dit zal echter ruim gecompenseerd worden door habitattoename op andere locaties zodat de toekomstperspectieven gunstig blijven.

Heiden

4010 : Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*: **ZEER ONGUNSTIG**

negatief	positief
- vergrassing en verbossing , mede t.g.v. gebrek aan aangepast beheer. -Herstel hangt in grote mate af van het herstel van de lokale hydrologie en de reductie van atmosferische stikstofdepositie. Deze laatste bedraagt voor Vlaanderen meer dan 40kg N/ha/j ⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 10-25(18) kg N/ha/j ⁽²⁾ . De daling ervan is traag en onzeker. -Op lange termijn: bepaalde kansen voor behoud van enkele typische soorten zoals het gentiaanblauwtje.	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 95% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. -Herstelbeheer.

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: De zeer goede beschermingsstatus is belangrijk maar niet voldoende om de hoge negatieve drukken te remediëren. Vooral de problematiek van één van de typische faunasoorten, het Gentiaanblauwtje, weegt door en leidt tot de beslissing "zeer ongunstig". Qua habitatstructuur en vegetatie zijn de toekomstperspectieven wel gunstiger omdat daarvoor beheer wel de negatieve effecten deels kan remediëren.

4030 : Droge Europese heide: **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
- De atmosferische stikstofdepositie bedraagt voor Vlaanderen meer dan 40kg N/ha/j ⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 10-20(15) kg N/ha/j ⁽²⁾ . De daling ervan is traag en onzeker. -Afname van oppervlakte heide door verbossing , vooral t.g.v. gebrek aan aangepast heidebeheer.	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 80% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. Totale beschermingsstatus (inclusief SBZ-H): 98%.

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: Ondanks de sterk nadelige drukken zorgt een goede beschermingsstatus ervoor dat via milderende maatregelen (gericht beheer) deze drukken (deels) geremedieerd kunnen worden.

5130 : Juniperus communis-formaties in heide of kalkgrasland: ZEER ONGUNSTIG

negatief	positief
<p>- De atmosferische stikstofdepositie bedraagt voor Vlaanderen meer dan 40kg N/ha/j⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 30,5 kg N/ha/j⁽²⁾. De daling ervan is traag en onzeker.</p> <p>-Kleine totale oppervlakte, verspreid over verschillende locaties waardoor habitatype snel kan verdwijnen. Een duurzaam voortbestaan vereist habitatvlekken van enige omvang.</p> <p>-Geen of nauwelijks spontane regeneratie van de kensoort wat herstel bemoeilijkt¹.</p>	<p>-Goede beschermingsstatus: ongeveer 75% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. Totale beschermingsstatus (inclusief SBZ-H): 100%.</p>

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: Ondanks de goede beschermingsgraad zijn de kansen op voortbestaan van dit habitatype in Vlaanderen onzeker (zie voetnoot 1).

Graslanden**6120 : Kalkminnend grasland op dorre zandbodem (niet aangemeld voor Vlaanderen): GUNSTIG**

negatief	positief
<p>Ongeveer 45% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied.</p>	<p>Gunstige vooruitzichten voor oppervlakte-uitbreiding en voor structuur- en functieverbetering.</p>

Conclusie: ondanks de slechts matige beschermingsstatus zijn de vooruitzichten op uitbreiding en kwaliteitsverbetering door de beleidsinitiatieven rond de Maas zeer gunstig.

6210 : Droge halfnatuurlijke graslanden en struikvormende facies op kalkhoudende bodems (Festuco Brometalia) (*gebieden waar opmerkelijke orchideeën groeien zijn prioritair): MATIG ONGUNSTIG

negatief	positief
<p>- De atmosferische stikstofdepositie bedraagt voor Vlaanderen gemiddeld tot 40kg N/ha/j⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 15-25(21,1) kg N/ha/j⁽²⁾.</p> <p>-Kansen voor oppervlakte-uitbreiding en voor structuur- en functieverbetering zijn beperkt (geschikte milieucondities zeer zeldzaam).</p> <p>-Wegens sterke beperking van de abiotiek kunnen de habitatvlekken nauwelijks vergroot worden waardoor ze sterk onderhevig blijven aan externe invloeden en kan het beheer niet altijd geoptimaliseerd worden.</p>	<p>- Hoewel slechts 20% van het habitatype binnen habitatrichtlijngebied ligt is de totale beschermingsgraad relatief gunstig.</p> <p>-Goede (maar beperkte) kansen voor oppervlakte-uitbreiding en voor structuur- en functieverbetering.</p> <p>-Goed beheer, dit kan o.a. de nadelige effecten van stikstofdepositie gedeeltelijk reduceren.</p>

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: De sterke beperking van de abiotiek maken uitbreiding en herstel beperkt, maar die huidige sites hebben deels een goede bescherming en een geschikt beheer, zodat deze sites gunstige perspectieven hebben, mede doordat de effecten van bvb. N-depositie (deels) kunnen geredimeerd worden door het gevoerde beheer.

¹ Zie Adriaenssens S., Baeten L., Crabbe S. & Verheyen K. (2006). Evolutie (1985 – 2006) en toekomst van de jeneverbes (Juniperus communis L.) in de provincie Limburg. Universiteit Gent & Likona. Uit dit rapport blijkt dat nagenoeg alle populaties zijn afgenomen in aantal struiken én vitaliteit. Het is zelfs zo dat de grotere populaties relatief sterker achteruit gegaan zijn. Een achteruitgang van 50% van het aantal struiken is daarbij niet uitzonderlijk. Kleinere populaties vertonen dan weer een hogere extinctiekans. Volgens de huidige trends zullen de verouderende populaties die zich niet verjongen en binnen een twintigtal jaar nagenoeg verdwenen zijn en zal de jeneverbes in Limburg op de rand van uitsterven staan.

6230 : Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa): **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
<p>- De atmosferische stikstofdepositie bedraagt voor Vlaanderen gemiddeld tot 40kg N/ha/j⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 10-20(11,6) kg N/ha/j⁽²⁾. De daling ervan is traag en onzeker.</p> <p>-Herstel vanuit voedselrijke situaties is niet evident en is bovendien een langdurig proces.</p>	<p>-Goede beschermingsstatus: 75% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied.</p> <p>-Optimale herstel- en beheermaatregelen kunnen de effecten van een hoge stikstofdepositie temperen. Lokaal werden reeds opmerkelijke resultaten geboekt.</p>

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: De goede beschermingsstatus van het habitatype kan het effect van de sterk nadelige drukken slechts deels remediëren.

6410 : Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Molinion caerulea*): **ZEER ONGUNSTIG**

negatief	positief
<p>-Ongeveer 50% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. De totale beschermingsstatus is iets hoger.</p> <p>- de kleine totale oppervlakte is zeer sterk versnipperd. Van het subtype blauwgrasland zijn er slechts enkele plaatsen, met slechts 1 SBZ-H met meer dan 1 ha. Het subtype "veldrusgraslanden", dat soortenarm is in vergelijking met blauwgrasland, komt op meer plaatsen voor, maar ook daarvoor zijn er maar enkele SBZ-H met meer dan 1 ha.</p> <p>- De atmosferische stikstofdepositie bedraagt voor Vlaanderen gemiddeld tot 40kg N/ha/j⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 15-25(15) kg N/ha/j⁽²⁾. De daling ervan is traag en onzeker.</p> <p>- Typische plantensoorten van dit habitat (en zeker van het subtype blauwgrasland in enge zin) komen slechts op enkele plaatsen voor en de verspreidingsmogelijkheden ervan zijn zeer beperkt. Bovendien hebben ze een kort levende zaadbank waardoor (her)vestiging onzeker is.</p>	<p>De best ontwikkelde blauwgraslanden hebben een goede beschermingsstatus en worden goed beheerd.</p>

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: Voor dit habitatype overtreffen de negatieve elementen in sterke mate de positieve elementen.

6430 : Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland en van de montane en alpiene zones: **GUNSTIG**

negatief	positief
<p>-Ongeveer 40% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. De totale beschermingsgraad is matig.</p>	<p>-Van nature niet gevoelig voor atmosferische stikstofdepositie.</p> <p>-Grote uitbreiding van het habitatype is voorzien in het Sigmaplan.</p> <p>-De algemene subtypes van dit habitatype zijn vlot te herstellen en ontwikkelen zich snel.</p> <p>-Het zeldzame subtype met Heemst is gevoeliger maar geniet een goede beschermingsstatus: circa 70% ervan ligt binnen SBZ</p>

6510 : Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*): **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
<p>- Amper 23% van het zekere habitat ligt binnen habitatrictlijngebied en de totale beschermingsgraad is niet veel hoger.</p> <p>- Het habitatype komt vooral voor als lineair element (wegbermen, dijken) met grotere impact van de onmiddellijke omgeving dan het geval is voor aaneengesloten graslandblokken. De kansen voor het creëren van aaneengesloten graslandblokken van dit habitatype zijn beperkt.</p> <p>- De atmosferische stikstofdepositie bedraagt voor Vlaanderen gemiddeld tot 40kg N/ha/j⁽¹⁾ en ligt hiermee boven de kritische waarde</p>	<p>-Kwaliteit van de habitatlocaties kan via aangepast beheer sterk verhoogd worden.</p> <p>- Het beleid rond het beheer van wegbermen en dijken biedt extra kansen voor dit habitatype, zij het dat zulke sites vaak geen hoge kwaliteit halen.</p>

van 20-30 (21,5) kg N/ha/j ⁽²⁾ voor <i>Arrhenaterion</i> en <i>Alopecurion</i> , en 20-30(20) kg N/ha/j ⁽²⁾ voor <i>Galio-Trifolietum</i> . De daling ervan is traag en onzeker.	
--	--

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: Ondanks de slechte beschermingsstatus van het habitatype kan het effect van de nadelige drukken via milderende maatregelen zoals een aangepast bermbeheer (deels) geremedieerd worden. Vooral omdat de kansen op grotere graslandblokken van dit habitatype beperkt blijven wordt geen gunstig toekomstperspectief toegekend.

Venen en moerassen

7110 : Actief hoogveen: **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
- De atmosferische stikstofdepositie bedraagt voor Vlaanderen gemiddeld tot 40kg N/ha/j ⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 5-10(5) kg N/ha/j ⁽²⁾ .	-Goede beschermingsstatus: 100% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. Totale beschermingsstatus (inclusief SBZ-H): 100%. -Vele van de voorkomende bedreigingen (zoals betreding, drainage,..) vormen geen bedreiging voor het voortbestaan van de enige resterende locatie. -Sites zijn sterk fosforgelimiteerd , wat de invloed van de atmosferische stikstofdepositie mildert.

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: Eigenlijk zijn de vooruitzichten voor dit habitatype in Vlaanderen zeer ongunstig omdat het te allen tijde zeer beperkt zal blijven in oppervlakte en ontwikkelingsgraad. Dit is evenwel ook historisch gezien een habitatype met een zeer beperkte verbreiding in onze streken. Gezien de toekomstperspectieven van de enige resterende site op zich relatief gunstig zijn werd daarom besloten tot een "matig ongunstig" toekomstperspectief.

7140 : Overgangs- en trilveen: **ZEER ONGUNSTIG**

negatief	positief
-De atmosferische stikstofdepositie bedraagt voor Vlaanderen gemiddeld tot 40kg N/ha/j ⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 10-20 kg N/ha/j ⁽²⁾ . De daling ervan is traag en onzeker. - Kleine en verspreide habitatsites, waarbij lokale uitbreiding tot grotere habitatvlekken vaak door het fysisch milieu beperkt is. Bijgevolg zullen de invloeden vanuit de omgeving groot blijven - slechte hydrologische condities van vele habitatsites.	-Goede beschermingsstatus: 85% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied.

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: De negatieve elementen wegen dermate door op de toekomst, dat de goede beschermingsstatus op zich onvoldoende is om de problemen rond dit habitatype op te lossen.

7150 : Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*: **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
-De atmosferische stikstofdepositie bedraagt voor Vlaanderen gemiddeld tot 40kg N/ha/j ⁽¹⁾ en ligt hiermee ver boven de kritische waarde van 10-25 (22) kg N/ha/j ⁽²⁾ .	-Goede beschermingsstatus: 95% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. -Een optimaal beheer kan de negatieve effecten milderen.

(1) MIRA-T 2006

(2) Van Dobben en Van Hinsbergen 2008

Conclusie: Ondanks de sterk nadelige druk van de N-depositie, zorgt een goede beschermingsgraad ervoor dat via milderende maatregelen, zoals gericht beheer, die druk (deels) geremedieerd kan worden.

7210 : Kalkhoudende moerassen met *Cladium mariscus* en soorten van het *Caricion davallianae*: **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
- Onzekerheid betreffende het duurzame voortbestaan van de noodzakelijke toevoer van mineraalrijk grondwater.	-Goede beschermingsstatus: nagenoeg 100% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied.

Conclusie: Ondanks de zeer goede beschermingsstatus van vele sites blijft er onzekerheid over het voortbestaan van aanvoer van mineraalrijk water, wat onmisbaar is voor het voortbestaan van dit habitatype.

7220 : Kalktufbronnen met tufsteenformatie (*Cratoneurion*): **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
-Het type komt enkel voor in kleine, zeer versnipperde habitatvlekken. -Het blijft onzeker dat sites met enkel (beperkte) sporen van kalkafzetting kunnen evolueren tot dit habitatype. De uitbreidingsmogelijkheden van dit type lijken zeer beperkt en het aantal zekere habitatsites is zeer beperkt.	-Ongeveer 66% (37 van de 56 zones) van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. - Goede vooruitzichten voor behoud van oppervlakte en kwaliteit van de huidige sites waar het habitatype met zekerheid vastgesteld is.

Conclusie: hoewel de mogelijkheden voor dit habitatype beperkt lijken, bezitten de enkele sites waar het habitatype met zekerheid is vastgesteld goede vooruitzichten op voortbestaan.

7230 : Alkalisch laagveen: **MATIG ONGUNSTIG**

negatief	positief
-Verdere uitbreiding van het habitatype is niet evident gezien de zeer specifieke milieumomstandigheden die dit type vereist (nl. de aanvoer van kalkrijk grond- of oppervlaktewater) nauwelijks voorkomen.	-Nagenoeg 95% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied.

Conclusie: Doordat dit habitatype zeer specifieke milieumomstandigheden vereist is uitbreiding ervan, niettegenstaande de goede beschermingsstatus, niet evident.

Rotsachtige habitats en grotten

8310 : Niet voor het publiek opengestelde grotten: **GUNSTIG**

negatief	positief
-Slechts 40% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied.	- specifieke inrichting van de mergelgroeven als overwinteringsplaats voor vleermuizen.

Conclusie: Niettegenstaande de eerder matige beschermingsgraad zijn de vooruitzichten toch positieve wegens de speciale aandacht als overwinteringsplaats voor vleermuizen.

Bossen

9110 : Beukenbossen van het type *Luzulo-Fagetum*: **Gunstig**

negatief	positief
-	-Goede beschermingsstatus: ongeveer 85% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. -Een groot deel van de oppervlakte is beschermd als bos- of natuurreservaat.

9120 : Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*): **GUNSTIG**

negatief	positief
-Problematiek van de deposities , de stikstofdepositie voor Vlaanderen ligt boven de kritische waarde (10-22 (14) kg N/ha/j) ⁽¹⁾ . - versnippering .	- 50% van het habitatype ligt binnen habitatrictlijngebied. -De huidige Vlaamse wetgeving voorziet een goede bescherming van de bosgebieden. -Via het bosbeleid worden duurzaamheidscriteria nagestreefd wat resulteert in een betere interne kwaliteit. - Toename van het habitatype voorzien.

(1) Neiryck et al. (2001) en Staelens et al. (2006)

Conclusie: De nadelige invloeden kunnen grotendeels geremedieerd worden door de goede totale bescherming en een goed bosbeleid.

9130 : Beukenbos van het type *Asperulo-Fagetum*: **GUNSTIG**

negatief	positief
-Problematiek van de deposities , de stikstofdepositie voor Vlaanderen ligt boven de kritische waarde (12-18 (15) kg N/ha/j) ⁽¹⁾ . - versnippering .	- 60% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. -De huidige Vlaamse wetgeving voorziet een goede bescherming van de bosgebieden. -Via het bosbeleid worden duurzaamheidscriteria nagestreefd wat resulteert in een betere interne kwaliteit. - Toename van het habitatype voorzien.

(1) Neiryck et al. (2001) en Staelens et al. (2006)

Conclusie: De nadelige invloeden kunnen grotendeels geredieerd worden door de goede totale bescherming en een goed bosbeleid.

9150 : Midden-Europese kalkminnende beukenbossen behorend tot het *Cephalanthero-Fagion*: **ZEER ONGUNSTIG**

negatief	positief
- Sterke beperkingen van het fysisch milieu , waardoor de oppervlakte nauwelijks vergroot, en de kwaliteit nauwelijks verbeterd kan worden. - behoud van het habitatype vereist een intensief beheer	-Zeer goede beschermingsstatus: nagenoeg 100% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. -De huidige Vlaamse wetgeving voorziet een goede bescherming van de bosgebieden. -Via het bosbeleid worden duurzaamheidscriteria nagestreefd wat resulteert in een betere interne kwaliteit. - Toename van het habitatype voorzien.

Conclusie: Het fysisch milieu is dermate beperkend dat een gunstige staat van instandhouding niet of nauwelijks kan gehaald worden en intensief beheer nodig is, zodat, ondanks de goede beschermingsstatus de toekomstperspectieven zeer ongunstig zijn.

9160 : Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion-betuli*: **GUNSTIG**

negatief	positief
-Problematiek van de deposities , de stikstofdepositie voor Vlaanderen ligt boven de kritische waarde (11-18 (15) kg N/ha/j) ⁽¹⁾ . - versnippering .	- 50% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. -De huidige Vlaamse wetgeving voorziet een goede bescherming van de bosgebieden. -Via het bosbeleid worden duurzaamheidscriteria nagestreefd wat resulteert in een betere interne kwaliteit. - Toename van het habitatype voorzien.

(1) Neiryck et al. (2001) en Staelens et al. (2006)

Conclusie: De nadelige invloeden kunnen grotendeels geredieerd worden door de goede totale bescherming en een goed bosbeleid.

9190 : Oude zuurminnende eikenbossen op zandvlakten met *Quercus robur*: **GUNSTIG**

negatief	positief
-Problematiek van de deposities , de stikstofdepositie voor Vlaanderen ligt boven de kritische waarde (10-20 (13) kg N/ha/j) ⁽¹⁾ . - versnippering .	- 40% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. -De huidige Vlaamse wetgeving voorziet een goede bescherming van de bosgebieden. -Via het bosbeleid worden duurzaamheidscriteria nagestreefd wat resulteert in een betere interne kwaliteit. - Toename van het habitatype voorzien.

(1) Neiryck et al. (2001) en Staelens et al. (2006)

Conclusie: De nadelige invloeden kunnen grotendeels geredieerd worden door de goede totale bescherming en een goed bosbeleid.

91E0 Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*): **GUNSTIG**

negatief	positief
-Problematiek van de deposities , de	- 50% van het habitatype ligt binnen

<p>stikstofdepositie voor Vlaanderen ligt boven de kritische waarde (12-20 (16) kg N/ha/j) ⁽¹⁾. -Drainage en wijziging van waterstand en slechte waterkwaliteit.</p>	<p>habitatrichtlijngebied. -De huidige Vlaamse wetgeving voorziet een goede bescherming van de bosgebieden. -Via het bosbeleid worden duurzaamheidscriteria nagestreefd wat resulteert in een betere interne kwaliteit. - Toename van het habitatype, meestal binnen de beschermde zones, voorzien.</p>
---	---

(1) Neiryck et al. (2001) en Staelens et al. (2006)

Conclusie: De nadelige invloeden kunnen grotendeels geremedieerd worden door de goede totale bescherming en een goed bosbeleid.

91F0 : Gemengde oeverformaties met *Quercus robur*, *Ulmus laevis* en *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* of *Fraxinus angustifolia*, langs de grote rivieren (*Ulmion minoris*): **GUNSTIG**

negatief	positief
<p>-Problematiek van de deposities, de stikstofdepositie voor Vlaanderen ligt boven de kritische waarde. -versnippering.</p>	<p>-Goede beschermingsstatus: 85% van het habitatype ligt binnen habitatrichtlijngebied. -De huidige Vlaamse wetgeving voorziet een goede bescherming van de bosgebieden. -Via het bosbeleid worden duurzaamheidscriteria nagestreefd wat resulteert in een betere interne kwaliteit. -Oppervlakte toename voorzien via uitvoering van de bestaande inrichting- en beheerplannen van de Maas.</p>

Conclusie: De nadelige invloeden kunnen grotendeels geremedieerd worden door de goede totale bescherming en een goed bosbeleid.

Referenties:

van Dobben, H. & van Hinsberg A. (2008). Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitatypen en Natura 2000-gebieden. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1654; gepubliceerd: 23 jul 2008; 78 pp.

Neiryck, J.; De Ridder, K.; Langouche, D.; Wiedeman, T.; Kowalski, A.; Ceulemans, R.; Mensink, C.; Roskams, P.; Van Ranst, E. (2001). Kritische lasten en overschrijdingen voor verzuring en eutrofiëring van bosccosystemen in Vlaanderen: bijlagen, kaarten, model [cd-rom]. *Vlina*, 98/01. Universiteit Gent (RUG), Laboratorium voor Bodemkunde: Gent : Belgium

Staelens, J.; Neiryck, J.; Genouw, G.; Roskams, P. (2006). Dynamische modellering van streeflasten voor bossen in Vlaanderen. *Rapporten van het instituut voor natuurbehoud*, 2006(12). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel : Belgium. ISBN 1782-9054. 156 pp.